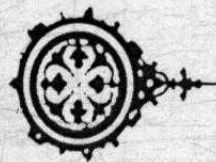

شرح تطبیقی اصولی حقوقی اصول الفقه علامه محمدرضا مظفر

مشمتمل بر مباحث

الفاظ

مشتق - اوامر و نواهی - عام و خاص - مطلق و مقید - مجمل و مبین

ملازمات عقلیه

مستقلات عقلیه و غیر مستقلات عقلیه

www.ketab.ir
نگارندگان

زینب رحمانی

دانشجوی دکتری دانشگاه تهران - پژوهشگر و مدرس دانشگاه

دکتر محمد ادیبی مهر

عضو هیئت علمی و دانشیار دانشگاه تهران (پردیس فارابی)

سید محمد رسول محرمی

پژوهشگر و دانشجوی دکتری الهیات

ویراستار محتوایی

احمد صابری مجد

دانشجوی دکتری دانشگاه تهران - پژوهشگر دانشگاه

سرشناسه : رحمانی، زینب،
عنوان و نام پدیدآور : شرح تطبیقی اصولی - حقوقی اصول الفقه علامه محمدرضا مظفر
جلد اول

وضعیت ویراست : ۰

مشخصات نشر : قماوای ابتکار

مشخصات ظاهری : ۲۱۸، ۲۰۲۰ وزیری

شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۷۶۳۴-۲۱-۱

وضعیت فهرست نویسی : فیپا

یادداشت : این کتاب به شرح تطبیقی اصولی - حقوقی اصول الفقه مرحوم علامه مظفر به

صورت آسان جهت یادگیری علاقمندان پرداخته است

شناسه افزوده : محرمی، سید محمد رسول، ۱۳۶۹/۱۱/۲۴

شناسه افزوده : ادیبی مهر، محمد، ۱۳۴۲/۰۲/۱۱

شناسه افزوده : صابری مجد، احمد، ۱۴۰۳/۱۱/۰۳

شماره کتابشناسی ملی : ۸۴۴۷۹۲۳

اطلاعات رکورد کتابشناسی : فیپا

شرح تطبیقی اصولی حقوقی اصول الفقه محمدرضا مظفر

جلد اول

نویسندگان: زینب رحمانی، محمد ادیبی مهر، سیدمحمد رسول محرم

ویراستار محتوایی و شکلی: احمد صابری مجد

طرح و اجرا: مرکز الهیات ایران

ناشر: آوای ابتکار

نوبت چاپ: اول، ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

قیمت: ۶۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۶۳۴-۲۱-۱

شابک دوره: ۹۷۸-۶۲۲-۷۶۳۴-۲۲-۸

کلیه حقوق این اثر برای مؤلفین محفوظ است

⑥ قم، خیابان صفائیه، کوچه ۲۸ (بیگدلی)، کوی جلالزاده، فرعی اول سمت راست، پلاک ۶۹

⑥ قم، خیابان معلم، مجتمع ناشران، طبقه همکف، واحد ۲۴ همراه: ۰۹۱۲۷۴۸۵۹۳۸

⑥ habib.publish@gmail.com

⑥ ۰۲۵ ۳۷۷۴۶۵۶۷-۳۷۸۳۶۴۲۰

⑥ Ebtokardanesh2019

⑥ ۰۹۱۲۷۵۰۷۴۹۴-۰۹۱۲۷۴۹۲۸۰۰

⑥ WWW.Ebtokardandesh.Com

پیشگفتار

امروزه در دنیای پژوهش‌های روشمند به سر می‌بریم. هنر قابل فهم نمودن مسائل پیچیده به‌ویژه آنجا که در عرصه‌های متنوعی مطرح باشند، از ملزومات این رویکرد است. آری حیطه‌های دقیق فقه و حقوق که بس کاربردی‌اند، قابلیت مقایسه، مقارنه و طبقه‌بندی منطقی را حائزاند.

توفیق در این رویکرد، ابهامات را تقلیل و رمزها را بگشاییم. فهم درست مسائل این دانش، نظام تقنین و سازه‌های قوانین را اتفاقاً رصین، سودمند و قابل دسترسی می‌نماید و همچنین جامعه را بیشتر پذیرای آن می‌گرداند.

کتاب حاضر گام‌هایی در این سمت و سو است. از سویی داده‌های فقهی اصولی را می‌پردازد و از سویی یافته‌های حقوقی را به جریان می‌اندازد. تطبیق مواد حقوقی-قانونی با مسائل اصولی سرلوحه این نوشتار گردیده و بسیار زمان‌بر بوده است.

نسل جدید جویندگان دانش فقه و حقوق اسالیب به کار رفته در این پژوهش را ملموس یافته و آن را پلی در جهت دریافت و وصول به سر منزل مقصود می‌بینند.

البته در این راستا چند نکته مهم مورد امعان نظر افزون‌تر قرار گرفته‌اند؛

الف- با توجه به علاقه‌مندی پژوهشگران فقه و اصول به احاطه بر مجموعه قوانین حقوقی و نیز احساس نیاز پویندگان عرصه‌های حقوقی به تثبیت پایه‌های قواعد اصولی

خویش، نوشتار حاضر، به ارائه چکیده‌های سودمند از مجموعه نفیس اصول الفقه علامه مظفر (ره)، اصول عملیه کتاب شریف فرائد الاصول شیخ اعظم و تطبیق آن با اصول فقه دانشگاهی و قوانین موضوعه پرداخته و در بسیاری از موارد به غنی‌سازی آنها از کتب اصولی، فراتر دست یازیده است.

ب- مطالب پیچیده، با حوصله‌ای فراوان رده‌بندی، عنوان‌بندی و تسهیل گردیده است.

ج- محل طرح پرسش‌های دکتری، وکالت و قضاوت سال‌های گذشته که نشان‌گر آوردگاه‌های علمی بسیار دقیق از سوی نخبگان علمی است، مورد تبیین و تدوین قرار گرفته‌اند.

د- نظرات و بیانات علامه مظفر (ره) به‌طور خاص بیان گردیده است.

امیدواریم دوست‌داران این راه علمی، بهره‌کافی از ره توشه‌اش ببرند و اگر سهوی در گستره آن یافتند قلم ما را آگاهی بخشند.

باسپاس

دکتر محمد ادیبی مهر

عضو هیئت علمی و دانشیار

دانشگاه تهران (پردیس فارابی)

زمستان ۱۳۹۸

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۵
کلیات	۱۹
تعریف اصول فقه.....	۱۹
مفاهیم اصول فقه.....	۱۹
کاربرد اصول فقه در حقوق.....	۲۱
کاربرد اصول فقه در قانون مدنی.....	۲۱
علائم اختصاری.....	۲۲
مقدمه.....	۲۵
مقدمه وضع الفاظ	۲۶
حقیقت وضع.....	۲۷
اقسام دلالت وضعی (دلالیت لفظ بر معنی).....	۲۷
دلالیت مطابقی (مطابقه).....	۲۸
دلالیت تضمن.....	۲۹
دلالیت التزامی.....	۳۰
اقسام وضع.....	۳۱
وضع تعینی (تخصیصی).....	۳۱
حقیقت و مجاز.....	۳۴
حقیقت.....	۳۴
مجاز.....	۳۴
شرایط استعمال مجازی.....	۳۵
اقسام قرینه.....	۳۶
قرینه صارفه (برای فهم معنای مجازی).....	۳۶
اقسام قرینه صارفه.....	۳۶
قرینه معینه (برای فهم معنای حقیقی).....	۳۷
علائم حقیقت و مجاز.....	۳۷
انواع دلالت.....	۳۸

۳۸	دلالت تصویریہ.....
۳۸	دلالت تصدیقیہ.....
۳۹	اصول لفظیہ.....
۴۰	اصالہ الحقیقہ.....
۴۱	اصالہ العموم.....
۴۲	اصالۃ الاطلاق.....
۴۳	اصالۃ عدم تقدیر.....
۴۴	اصالۃ عدم نقل.....
۴۵	اصالۃ عدم اشتراک.....
۴۵	اصالۃ الظهور (ریشہ جمیع اصل های فوق).....
۴۶	اقسام حقیقت.....
۴۶	حقیقت لغوی.....
۴۶	حقیقت عرفی.....
۴۶	عرف عام.....
۴۷	عرف خاص.....
۴۷	عرف شرع (شارع) و عرف متشرعہ.....
۴۷	حقیقت شرعی و حقیقت متشرعہ.....
۴۸	ثمرہ.....
۴۹	حقیقت قانونی.....
۴۹	صحیح و اعم.....
۵۳	فصل اول
۵۳	مباحث الفاظ
۵۳	تعریف.....
۵۵	مشتق.....
۵۶	اقسام استعمال مشتق.....
۵۹	اوامر.....

۵۹	اعتبار علو در معنای امر (درجه متکلم و برتری آمر نسبت به مأمور)
۶۰	دلالت لفظ امر بر جوب
۶۰	صیغه امر
۶۰	ظهور امر بر وجوب
۶۱	جمله خبری در مقام انشاء
۶۱	دو تنبیه
۶۱	ظهور جمله خبریه دال بر طلب در معنای وجوب
۶۲	ظهور امر بعد از منع یا توهّم منع
۶۲	ویژگی های امر
۶۴	دلالت امر به امر بر وجوب
۶۵	اقسام واجب
۶۵	واجب تعبدی و توصلی
۶۵	واجب تعبدی
۶۵	واجب توصّلی
۶۷	واجب عینی و کفایی
۶۷	واجب عینی
۶۸	واجب کفایی
۶۹	واجب تعینی و تخیری
۶۹	واجب تعینی (واجب معین)
۷۰	واجب تخیری (واجب مخیر)
۷۲	واجب نفسی و غیری
۷۲	واجب نفسی
۷۲	واجب غیری (شرطی یا مقدمی)
۷۳	واجب اصلی و تبعی
۷۳	واجب اصلی
۷۳	واجب تبعی

شایسته است پژوهشگران گرامی به نکاتی که در این قسمت مندرج می‌گردد التفات ویژه داشته باشند؛

این کتاب و مطالب آن جنبه نظری داشته و به لحاظ فقهی، مکلفین و دانشجویان محترم بایستی به ویژه در موارد اختلافی، به نظر و آراء مراجع تقلید خویش مراجعه نمایند. ناگفته هویداست در موارد اختلاف میان فقه و حقوق موضوعه، در صورت مسلم و غیر اختلافی بودن آراء فقهی، البته آنچه حجیت دارد نظر فقهی است لذا قانون‌گذار بایستی در آراء خود تجدید نظر فرماید.

در عرصه پژوهش‌ها و یا جوامع حقوقی و قانونی، گاه قانون‌گذار، خود و یا همکاران خود را شارع می‌نامد، اصطلاحی که در ساحت فقه، تنها زبیده مبدا تشریع احکام یعنی حضرت احدیت و در مرتبه ابلاغ حضرت ختمی مریت، پیامبر گرامی اسلام و ائمه معصومین (علیه السلام) دانسته شده است. بنابر این نوشتار حاضر در چنان مواردی صرفاً در صدد نقل مطلب بوده و از پی تایید چنان جایگاهی نبوده است.

اساساً یک حقوق‌دان، از پی تحلیل و تثبیت مابین حقوقی خویش، به بخش‌هایی از اصول فقه دست می‌ازد اما در صدد شرح آنها نیست در حالی که ماهیت این مجموعه، شرح و تطبیق مفاهیم جناب اصول با قوانین موضوعه و همچنین تطبیق اصول الفقه حوزه و دانشگاه است. به هر حال ذکر هر مسأله‌ای در این کتاب از موارد حقوق و قوانین موضوعه که شائبه تضاد با احکام شرعی مورد وفاق فقهای عظام را داشته و به نحوی در دایره قوانین، ورود داشته باشد، دلیل بر تایید و تصحیح نگارندگان این کتاب نمی‌باشد.

مطالعه این کتاب اکیداً به عنوان یکی از کامل‌ترین منابع اصول الفقه حوزه و دانشگاه و همچنین جهت بالارفتن آگاهی قضات محترم، وکلا و داوطلبان امتحانات دکتری گرایش‌های رشته‌های حقوق و فقه و حقوق توصیه می‌گردد.

باتشکر

گروه نگارندگان